

Hudiksvalls kommun

larande.kultur@hudiksvall.se

Rektorn vid Idenors skola

Hege.arola@hudiksvall.se

Beslut för grundskola och grundsärskola

efter tillsyn i Idenors skola
i Hudiksvalls kommun

Tillsyn i Idenors skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Hudiksvalls kommun under våren 2014.

Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Idenors skola besöktes av Skolinspektionen den 6 och 7 maj 2014.

Fakta om skolenheten

Idenors skola är en kommunal skola tillhörande Hudiksvalls kommun. Verksamheten omfattar förskoleklass, grundskola årskurs 1–6, grundsärskola samt fritidshem. Skolan har vid tillsynstillfället 221 elever varav 26 elever är inskrivna i förskoleklassen. 91 elever är inskrivna i fritidshemmet. Verksamheten i skolan är organiserad tre arbetslag, förskoleklass- fritidshemmet, årskurs 1-3 samt årskurs 4-6. Skolan leds av en rektor och en biträdande rektor. Rektorn är även rektor för Håsta skola. Rektorn påbörjade sin tjänst på Idenors skola den 1 januari 2014.

Fritidshemmet granskas inte i denna tillsyn utan kommunens ansvarstagande för fritidshemmen redovisas i ett separat beslut.

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Skolverket redovisar inte någon statistik som visar hur stor andel av eleverna som nått kravnivån på samtliga delprov i de nationella ämnesproven. Av skolans egen statistik för de nationella ämnesproven i årskurs 3 läsåret 2012/2013 framgår dock att 97 procent av eleverna nådde kravnivån på samtliga delprov i matematik. I svenska nådde 90 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov.

Enligt skolans egen statistik uppnådde 88 procent av eleverna kunskapskraven för årskurs 3 i svenska och 97 procent i matematik. I de naturorienterade och de samhällsorienterade ämnena nådde enligt skolans statistik 97 procent av eleverna kunskapskraven vid läsårets slut 2013.

Årskurs 6

Skolverkets statistik visar att andelen elever som nått minst betyget E i årskurs 6 år läsåret 2012/2013 var 100 procent i sex ämnen. I övriga fem ämnen hade näst intill 100 procent nått minst betyget E. I samtliga ämnen var andelen elever i skolan som nått minst betyget E högre än eller i paritet med genomsnittet i riket.

Den genomsnittliga betygspoängen för respektive ämne var högst i ämnet idrott och hälsa (18,3). Den genomsnittliga betygspoängen var lägst i musik

(10,7). I 12 av 16 ämnen var betygspoängen för skolans elever högre än genomsnittet i riket. I sju ämnen når pojkarna högre betygspoäng än flickorna. Flickorna når högre än pojkarna i fem ämnen, nämligen bild, musik, religion, slöjd och svenska. I fyra ämnen når pojkar och flickor lika betygspoäng.

Helhetsbedömning

Tillsynen av Idenors skola visar att skolan i flera avseenden ger eleverna förutsättningar att nå målen för utbildningen. Den nationella statistiken läsåret 2012/2013 visar att eleverna i årskurs 6 i hög grad når kunskapskraven i de olika ämnena. Skolans egen statistik över kunskapsresultaten för eleverna i årskurs 3 visar att nästan samtliga elever nått kunskapskraven i matematik och närmare nio av tio elever har nått kunskapskraven i svenska.

Lärarnas samarbete och samverkan över ämnesgränser behöver förbättras för att ge eleverna möjlighet att få överblick och se sammanhang. Undervisningen måste också i högre grad anpassas till den enskilde eleven så att även de elever som lätt når kunskapskraven ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling och nå de högre betygssstegen.

Tillsynen visar att lärarna medvetet arbetar för att klargöra vilka mål utbildningen har och vilka krav skolan ställer vilket är en förutsättning för att eleverna ska kunna ha inflytande över sin utbildning. Trots detta behöver arbetet med att ge eleverna möjligheter till inflytande över undervisningen vidareutvecklas på skolan. Skolan har ingen plan för hur arbetet med elevernas inflytande över undervisningen ska se ut eller hur inflytandet ska öka med stigande ålder och mognad.

Skolinspektionens tillsyn visar att eleverna trivs på skolan. Det framkommer dock brister när det gäller studiero i vissa klasser. Yngre elever uttrycker även att de är rädda för äldre elever och det råder ett tufft språkbruk bland de äldre eleverna. Skolan behöver därför arbeta vidare med att förbättra studieron samt med att stärka det målinriktade och förebyggande arbetet mot kränkande behandling. Skolan måste vidta ytterligare åtgärder då de åtgärder skolan hittills vidtagit inte lett till önskat resultat.

Skolan behöver även utveckla det systematiska kvalitetsarbetet, det vill säga följa upp, analysera och initiera förändringar inom de områden som har betydelse för måloppfyllelsen. Arbetet behöver mer systematiskt ta sin utgångspunkt i sambandet mellan skolans resultat och kvaliteten i undervisningen. Rektorn behöver vidare ta ett ökat ansvar som pedagogisk ledare och se till att det dagliga arbetet är inriktat mot elevernas utveckling och lärande och mot att de nationella målen uppfylls.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Hudiksvalls kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 1 september 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Hudiksvalls kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

- Se till att undervisningen samordnas i olika ämnesområden så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.
- Se till att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer
- Anpassa undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.
- Se till att ge alla elever den ledning och stimulans de behöver i sitt lärande för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt.
- Se till att lärare samverkar i arbetet med att nå utbildningens mål

Motivering

Samordning i ämnesområden

Läroplanen anger att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen samordnas i olika ämnesområden så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. I Skolverkets allmänna råd om planering och genomförande av undervisning (SKOLFS 2011:149) anges att rektorn bör utveckla former för samverkan och kunskapsutbyte mellan lärarna.

Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att undervisningen endast i begränsad omfattning samordnas i olika ämnesområden för att ge eleverna möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. Enligt lärarna har det tagit tid att sätta sig in i Lgr 11 och "sortera alla mål i de olika ämnena" och att samordna undervisningen till större ämnesområden är nästa steg. Eleverna, särskilt i de senare skolåren, beskriver också att ämnesövergripande arbeten förekommer i begränsad omfattning.

Varierade arbetssätt och arbetsformer

Av läroplanen framgår att lärarna ska se till att eleverna ges möjligheter att pröva olika arbetssätt och arbetsformer.

Av intervjuer med eleverna framkommer att de i flera ämnen efterlyser mer varierande och "annorlunda" arbetssätt. Enligt eleverna är det i flera ämnen vanligt att läromedlet ligger till grund för och styr innehållet i undervisningen och att man i något ämne "bara läser och svarar på frågor". Undervisningen upplevs inte av eleverna i de här ämnena som stimulerande och intresseväckande utan snarare enahanda och tråkiga utan variation när det gäller arbetssätt och arbetsformer. Lärarna bekräftar i viss mån elevernas bild och menar att delar av det tidigare påbörjade arbetet med utveckla undervisningen när det gäller varierande arbetssätt och arbetsformer till stora delar stannat av delvis på grund av att den gemensamma planerings- eller konferenstiden har gått till andra arbetsuppgifter. Rektorn delar elevernas bild av att undervisningen behöver bli mer varierad när det gäller arbetssätt och arbetsformer. Rektorn vill dock framhålla att det finns goda exempel på lärare som erbjuder eleverna en varierad undervisning men att dessa goda exempel behöver spridas till alla och att arbetet behöver systematiseras i högre grad.

Anpassning av undervisningen, ledning och stimulans

Skollagen betonar att hänsyn ska tas till barns och elevers olika behov. Enligt skollagen ska elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Även av läroplanen framgår att undervisningen ska utgå från elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Det framgår också att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättning och behov och att lärarna har ett utpekad ansvar för att hänsyn tas till den enskilde individens förutsättningar.

Vid intervjuer med lärare och elever framkommer att det är lärarberoende i vilken mån de elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Eleverna ger en bild av att anpassningen av undervisningen i de lägre skolåren är mer utvecklad än i de senare skolåren. De äldre eleverna beskriver att arbetsuppgifterna oftast är av samma svårighetsgrad för alla elever och att eventuella extrauppgifter kan upplevas som mer eller mindre sysselsättning och inte som uppgifter som fördjupar och stimulerar elevernas kunskapsutveckling. Av intervju med lärarna framkommer att de inte i tillräcklig omfattning hunnit med att tillsammans diskutera frågor som rör anpassning av undervisningen. Lärarna delger samtidigt Skolinspektionen sina tankar kring hur läroplanens skrivningar om förmågor är en hjälp när det gäller anpassningen av undervisningen till den enskilda eleven.

Intervjuerna med elevhälsans representanter och rektor bekräftar att det finns brister när det gäller anpassningen av undervisningen till den enskilde elevens behov och att skolan behöver arbeta med att förbättra detta. Som ett tydligt exempel på bristande anpassning beskriver de att skolan inte i tillräcklig grad

lyckats att anpassa undervisningen till den elev som har behov av teckenstöd för att kunna kommunicera med lärare och klasskamrater.

Samverkan mellan lärare

Enligt läroplanen ska samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. Av läroplanen framgår vidare att läraren ska samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen.

Vid intervjuer med lärare och rektorn framkommer samstämmiga uppgifter kring att samarbetet mellan lärarna i hela skolan behöver utvecklas. Samarbetet inom respektive arbetslag behöver utvecklas liksom samarbetet mellan de olika arbetslagen. Som exempel ger både lärare och rektor att samarbetet mellan de båda förskoleklasserna liksom mellan förskoleklass och årskurs 1 behöver utvecklas. Samarbetet förskoleklass och årskurs 1 är enligt lärarna i vissa avseenden "minimalt" i dagsläget. Lärarna uttrycker att de har ett behov av samarbete kring olika frågor för att skapa en röd tråd från förskoleklass till årskurs sex men att det ännu inte finns någon struktur för detta. Samarbete sker idag mer på den enskilde lärarens initiativ än utifrån någon struktur eller systematik. Rektorns bekräftar detta men ger samtidigt en bild av att samarbetet och samverkan mellan lärarna kring mer praktiska frågor fungerar mycket väl men att samarbetet kring undervisningens innehåll och utformning behöver skolan arbeta vidare med.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister i skolans arbete med undervisning och lärande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hudiksvalls kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 § skollagen, Lgr 11 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.5 Övergång och samverkan, 2.8 Rektorns ansvar, Läroplan för grundskolan 2011, Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.5 Övergång och samverkan, 2.8 Rektorns ansvar

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Hudiksvalls kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet med grundläggande värden och inflytande.

- Ge eleverna ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll

Motivering*Reellt inflytande*

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Av läroplanen framgår att lärarna har ett utpekat ansvar för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 674) anges att eleverna har rätt till inflytande över undervisningen, skolmiljön och verksamheten i övrigt. Kravet på att eleverna ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen innebär att det inte är tillräckligt att eleverna ges möjlighet att ta del i detta arbete utan det krävs ett mer aktivt arbete från skolans sida.

Eleverna uppger vid intervjuerna att även om lärarna arbetar med att klargöra mål och kunskapskrav för eleverna så är det lärarna som bestämmer undervisningens innehåll och arbetsformer i de flesta ämnen. Eleverna beskriver att de sällan får komma med förslag på undervisningens upplägg. Samtidigt är eleverna noga med att framhålla att graden av inflytande i viss mån är lärarberoende. Eleverna uttrycker vid intervjuerna en önskan om att kunna få större möjligheter att påverka och komma med förslag eftersom det "då skulle vara roligare" och "att elever lär sig olika bra på olika sätt". Enligt lärarna är elevernas inflytande ytterligare ett område man inte hunnit diskutera i tillräcklig omfattning. De uttrycker ett behov av att tillsammans diskutera inflytandefrågor och vad eleverna faktiskt kan ha inflytande över. Det saknas därmed också enligt lärarna en plan och gemensam strategi avseende hur elevernas inflytande ska se ut och hur det ska öka i takt med elevernas stigande ålder och mognad. Konsekvensen av att det saknas gemensamma strategier är att elevernas inflytande blir, precis som eleverna upplever, alltför lärarberoende. Rektorn är medveten om att det inte finns någon systematik i arbetet och att även om det mer formella inflytandet i form av klassråd, elevråd och miljøråd fungerar så måste elevernas inflytande över utbildningen förbättras.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister när det gäller skolans arbete med grundläggande värden och inflytande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hudiksvalls kommun föreläggs att åtgärda bristerna

Författning

4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, Läroplan för grundskolan 2011, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Trygghet och studiero

Bedömning

Hudiksvalls kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

- Se till att genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.
- Se till att rektorn och lärare vidtar åtgärder för att tillförsäkra eleverna studiero.
- Se till att utarbeta rutiner så att beslut om disciplinära åtgärder dokumenteras i enlighet med författningarnas krav

Motivering

Förebygga och förhindra kränkande behandling

Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Enligt läroplanen ska alla som arbetar i skolan aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper. Lärarna ska ansvara för att uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling.

Av intervjuer med lärare, elever och representanter för elevhälsan framgår det att det förekommer kränkningar liksom ett hårt språkbruk mellan eleverna på Idenors skola. Eleverna i de lägre årskurserna berättar att även om de för de mesta känner sig trygga i skolan är flera rädda för de äldre eleverna. De beskriver att de äldre eleverna kan skrämmas genom att hota, tackla hårt utan anledning eller säga "fula ord". Eleverna i de högre årskurserna bekräftar de yngre elevernas bild och beskriver att de upplever samma sak fastän det då är från mer jämnåriga kamrater. Språkbruket är tufft och kan upplevas som kränkande. Det kan enligt eleverna handla om svordomar, rasistiska tillmälen, grova tillmälen som exempelvis "din fula jävel". Eleverna menar att lärarna oftast tar itu med saker som har hänt men eleverna efterlyser samtidigt tydligare och kraftfullare åtgärder från de vuxna. Lärarna bekräftar att det finns elever som blir kränkta i skolan och att de vidtagna åtgärderna som regelbundna samtal med både elever och vårdnadshavare inte varit framgångsrika och att ytterligare insatser behövs. Även rektorn bekräftar den bild som beskrivs ovan och uppger att skolans förebyggande arbetet nu måste prioriteras och att skolan måste enas kring en gemensam strategi. Som ett led i detta arbete uppger rektorn att några av skolans lärare under innevarande termin deltar i en högskolekurs kring arbetet med likabehandling.

Skolinspektionen konstaterar att skolan visserligen vidtagit vissa förbättringsåtgärder men att dessa ännu inte gett ett fullgott resultat. Skolinspektionen vill poängtera vikten av att rektor och lärare fortsätter och förstärker arbetet med att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Studiero

Enligt skollagen ska utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Rektor och lärare får även vidta de omedelbara åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma tillrätta med en elevs ordningsstörande beteende.

De elever vid Idenors skola som Skolinspektionen intervjuat uppger att det brister i studiero i ett par klasser i olika årskurser. Eleverna berättar att det oftast handlar om ett fåtal elever i de här klasserna som på olika sätt stör undervisningen och inte lyssnar på lärarnas tillsägelser. Detta bekräftas också av Skolinspektionens enkät inför tillsynen där närmare hälften av eleverna i årskurs fem uppger att andra elever stör ordningen i klassrummet. Av intervju med rektorn, representanterna för elevhälsan och lärarna framgår att de är medvetna om bristerna avseende studiero i några av klasserna. Enligt rektorn så vidtar också skolan olika åtgärder som till exempel extra resurstilldelning till någon klass, handledning till lärare av elevhälsan och samtal med elever både enskilt och i grupp. Några klasser har upprättat så kallade klasskontrakt och därtill kopplade konsekvenser vilket gett önskade effekter i någon klass men inte i någon annan. Arbetet har enligt samstämmiga uppgifter ännu inte lett fram till önskvärt resultat utan ytterligare åtgärder behöver diskuteras och vidtas.

Disciplinära åtgärder

I skollagen anges att rektorn eller en lärare får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande uppträdande. Enligt skollagen får det beslutas om utvisning, kvarsittning, tillfällig omplacering, tillfällig placering vid en annan skolenhet, avstängning och omhändertagande av föremål. En sådan åtgärd ska dokumenteras skriftligt av den som genomför åtgärden.

Av intervju med rektorn framkommer att skolan saknar rutiner för att dokumentera beslut om disciplinära åtgärder. Att visa ut en elev för återstoden av en lektion är exempel på en sådan åtgärd som inte enligt rektorn dokumenterats på skolan.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister i skolans arbete gällande trygghet och studiero. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hudiksvalls kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

5 kap. 3 och 6 §§ skollagen, 6 kap. 7 § skollagen, Lgr 11, 2.1 Normer och värden, Läroplan för grundskolan 2011 2.1 Normer och värden

Särskilt stöd

Bedömning

Hudiksvalls kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

- Se till att skolans rutiner för arbetsgången med särskilt stöd överensstämmer med skollagens krav.
- Se till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger hur elevens behov ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Se till att elever får det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver.
- Se till att rektorn fattar beslut om enskild undervisning och anpassad studiegång enligt skollagens krav

Motivering

Särskilt stöd

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, så ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd.

Skolinspektionens tillsyn visar att skolan behöver utarbeta tydliga rutiner när det gäller arbetet med elever i behov av särskilt stöd. Av intervjuer med lärare och representanter för elevhälsan framkommer att skolans tidigare gällande rutiner för arbetet med särskilt stöd inte längre tillämpas. En bidragande orsak till bristerna är att medlemmarna i skolans elevhälsateam nästan helt bytts ut vilket gjort att rutinerna fallerat. En konsekvens av bristerna när det gäller särskilt stöd är enligt både lärare och elevhälsans representanter att alla elevers

behov av särskilt stöd inte skyndsamt utreds utan att det tar lång tid och kravet på samråd med elevhälsan vid behov uppfylls inte. Åtgärdsprogram finns inte heller utarbetade för alla elever som ges särskilt stöd. Lärarna uttrycker att de saknar specialpedagogiskt stöd i arbetet med elever i behov av särskilt stöd bland annat på grund av att skolan under en tid saknat tillgång till sådan specialpedagogisk kompetens.

Även rektorn menar att arbetsgången "ramlat ihop" på grund av att nästan alla i elevhälsateamet nyligen tillträtt sina tjänster inklusive rektorn själv. Lärare, representanter för elevhälsan och rektorn uppger samstämmigt att denna "turbulens" medfört att det inte är säkerställt att alla elever i behov av särskilt stöd också fått sådant stöd.

Åtgärdsprogram, anpassad studiegång och särskild undervisningsgrupp

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Enligt skollagen får rektorn, om det finns särskilda skäl, fatta beslut om att det särskilda stödet ska ges enskilt eller i särskild undervisningsgrupp. Om det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar får avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång) även göras. Enligt skollagen ansvarar rektorn för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen. Rektorns beslut om särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp samt beslut om anpassad studiegång får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

Skolinspektionen har tagit del av ett urval av skolans åtgärdsprogram. Åtgärdsprogrammen följer en mall som är gemensam för Hudiksvalls kommun. Av åtgärdsprogrammen ska det enligt mallen framgå vilka behov eleven har, mål för arbetet samt vilka åtgärder skolan bedömer är nödvändiga. Skolinspektionen har dels tagit del av åtgärdsprogram som till stora delar uppfyller skollagens krav dels åtgärdsprogram där mål och åtgärder inte är tydligt kopplade till kunskapskraven och till elevens faktiska stödbehov. Av ett åtgärdsprogram framgår till exempel att ett mål för arbetet är att eleven i fråga ska "ta hem de arbeten han behöver jobba mer med för att komma ikapp över helgen". Hur åtgärdsprogrammen ska följas upp framgår inte heller av alla åtgärdsprogram.

Vid Idenors skola finns vidare elever som bedömts behöva särskilt stöd i form av särskild undervisningsgrupp. En sådan grupp finns organiserad för årskurs 6 vid skolan. Enligt rektorn är det tveksamt om det finns utarbetade åtgärds-

program för alla eleverna. Det är också tveksamt om det av de åtgärdsprogram som finns upprättade går att utläsa vilka behov eleverna har och att elevernas behov bäst tillgodoses genom placering i särskild undervisningsgrupp. Beslut om placering i särskild undervisningsgrupp saknas för samtliga elever vid besöksstillfället. De vidtagna åtgärderna i form av placering i särskild undervisningsgrupp har inte heller kontinuerligt följts upp och utvärderats då tidigare ledning för skolan inte bedömt gruppen som fast trots att en elev undervisats i gruppen alltsedan årskurs 1. Skolinspektionen vill i sammanhanget framhäva vikten av att beslut om beslut om placering i särskild undervisningsgrupp finns skriftligt, att skälen för beslutet framgår och att det finns överklagandehänvisning.

Skolinspektionen har även tagit del av ett beslut rörande anpassad studiegång för en elev. I beslutet om anpassad studiegång går att utläsa att berörd elev ska ha förkortad skoldag samt att eleven inte ska delta i ämnet slöjd. Det framgår dock inte av beslutet om anpassad studiegång i vilken omfattning som skoldagen avkortats, om alla skoldagar förkortats och vilka ämnen förutom slöjd som berörs av de förkortade skoldagarna. Skolinspektionen vill i sammanhanget påpeka att skolan har ett långtgående ansvar för att ge elever stöd så att de uppnår kunskapskraven. Om skolan bedömer att andra stödinsatser inte är nog för att hjälpa eleven kan rektorn fatta beslut om att anpassa studiegången. Anpassad studiegång är en sista utväg för att få till en fungerande skolgång för elever där andra stödinsatser inte har fungerat.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns allvarliga brister i skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hudiksvalls kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 8-9 och 11-12 §§ skollagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Hudiksvalls kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

- Se till att det framgår av de individuella utvecklingsplanerna vilka insatser som skolan ska vidta för att eleverna ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Enligt skollagen ska, i årskurs 1-5, läraren en gång per läsår, vid ett av utvecklingssamtalen, i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om ele-

vens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Den individuella utvecklingsplanen får, enligt skollagen, även innehålla omdömen om elevens utveckling i övrigt inom ramen för läroplanen, om rektorn beslutar det.

Skolinspektionen har tagit del av ett urval av skolans individuella utvecklingsplaner för elever i årskurs 1-5 från vårterminen 2014 och höstterminen 2013. Dessa uppfyller i de flesta fall författningarnas krav men det finns brister när det gäller den framåtsyftande delen i planerna. Det finns exempel på skrivingar under rubriken utvecklingsområden som "var noggrann" eller "engagera dig mera". I dessa fall är utvecklingsområdena inte kopplade till kunskapskraven och det framgår inte heller vilka insatser skolan ska vidta.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister inom området bedömning och betygssättning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hudiksvalls kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

10 kap. 13 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Hudiksvalls kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att rektorn tar ansvar för att det dagliga arbetet är inriktat mot elevernas utveckling och lärande och mot att de nationella målen uppfylls.
- Se till att rektorn tar ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning, utvärdering och utveckling av utbildningen.

Motivering

Rektorns ansvar för det dagliga arbetet

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor som särskilt ska verka för att utbildningen utvecklas. Enligt läroplanen har rektorn, som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan, det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

Skolinspektionens utredning visar flera brister inom områden som rektor har ett särskilt utpekad ansvar för. Det gäller exempelvis arbetet med särskilt stöd, elevinflytande, samordning mellan ämnen och samverkan mellan förskoleklass, skola och fritidshem. Både rektorn och biträdande rektor tillträdde sina tjänster i januari 2014 och är således nya på skolan. Rektor som även har ansvar för ytterligare en skola uppger att hon under denna korta tid inte hunnit skaffa sig tillräcklig kunskap om verksamheten vid Idenors skola. Lärarna uttrycker att tidigare påbörjade utvecklingsarbeten har avstannat och att de i flera avseenden efterlyser pedagogisk ledning. De uppger exempelvis att arbetet i ämnesgrupper, rutinerna för särskilt stöd liksom det påbörjade kvalitetsarbetet mer eller mindre avstannat. Det finns också enligt lärarna en otydlighet i fördelningen mellan rektorns och biträdande rektorns ansvarsområden. Elevhälsans representanter som också är nya för varandra efterlyser även de en tydlig styrning och ledning av arbetet. Rektor är medveten om ovanstående och uppger vid intervju att hon under innevarande termin medvetet satsat mer tid på ledningen av den andra skolan inom sitt ansvarsområde. Rektor beskriver även att fördelningen av arbetsuppgifter och ansvarsområden mellan rektor och biträdande rektor kommer att förtydligas och omfördelas inför nästa läsår och att rektor tillsammans med lärarna och elevhälsan kommer att planera och vidta åtgärder för att arbetet ska vara inriktat på att de nationella målen uppfylls.

Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) innebär systematiskt och kontinuerligt att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Varje skolenhet måste därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är alltid densamma, att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen. Rektor bör också se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräckligt för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser, skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

Skolinspektionen har tagit del av skolans dokumenterade systematiska kvalitetsarbete. Skolans kvalitetsredovisning följer en gemensam mall för Huddiksvalls kommun som innefattar förskoleklass, fritidshem och grundskola

2012/2013. Redovisningen omfattar resultatsammanställningar av nationella prov för årskurs 3 och 6 samt de ämnen som eleverna får undervisning i årskurs 6. För årskurs 3 finns sammanställningar av resultaten i svenska och matematik för årskurs 3, resultat för de samhällsorienterade ämnena och de naturorienterade ämnena saknas. Kommunens mall innehåller även en del där resultaten ska analyseras och planerade åtgärder ska dokumenteras. Även andra delar av skolans verksamhet följs upp i skolans kvalitetsredovisning till exempel värdegrundsarbetet och elevernas trygghet och studiero.

I det dokumenterade kvalitetsarbetet framkommer inga analyser av resultaten utan istället återfinns en beskrivning av arbetsmoment som har genomförts i de olika ämnena. Lärarna uppger att de som en del av skolans kvalitetsarbete inte till exempel har diskuterat och analyserat satta betyg i de olika ämnena utifrån ett rättvis- och likvärdighetsperspektiv. Exempelvis visar skolans betygskataloger att samtliga elever har erhållit samma betyg i något ämne liksom att det är få elever som når de högre betygen i årskurs 6. Det framkommer inte i skolans dokumenterade kvalitetsarbete eller i intervjuer att detta på något sätt uppmärksammas, följs upp eller analyserats på skolövergripande nivå. Både rektorn och lärarna uppger också vid intervju att kvalitetsarbetet är ett förbättringsområde i Idenors skola och att analys av resultat och därtill kopplade åtgärder är delar som behöver förbättras.

Lärarna beskriver vidare att kvalitetsarbetet tidigare varit något som "pressats fram" i juni och att man som lärare inte känt sig delaktig. Vid senaste läsårets början så påbörjades ett utvecklingsarbete för att se till att kvalitetsarbetet skulle bedrivas systematiskt och kontinuerligt under året men att arbetet avstannat. Enligt lärarna behövs det en tydlig ledning och styrning av kvalitetsarbetet.

Mot bakgrund av ovanstående gör Skolinspektionen bedömningen att rektorn behöver ta ansvar för att vidareutveckla skolans kvalitetsarbete, det vill säga följa upp, analysera och initiera förändringar inom de områden som har betydelse för måluppfyllelsen. Att synliggöra och utvärdera skolans samlade resultat är viktigt för att skolan ska kunna ompröva sina metoder i syfte att öka måluppfyllelsen.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister när det gäller styrning och ledning samt systematiskt kvalitetsarbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hudiksvalls kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 9 §, 4 kap. 4-6 §§ skollagen och Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar, Läroplan för grundskolan 2011, 2.8 Rektorns ansvar

Erbjudande av utbildning**Bedömning**

Hudiksvalls kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med erbjudande av utbildning.

- Se till att eleverna har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval.
- Se till att eleverna har tillgång till en samlad elevhälsa som arbetar förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot målen.

Motivering*Tillgång till vägledning inför utbildning och yrkesval*

Enligt skollagen ska elever och de som avser att påbörja utbildning ha tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval.

Skolinspektionens granskning visar att det på Idenors skola inte finns någon personal med uppdrag att vägleda eleverna inför deras utbildning och yrkesval. Rektorn bekräftar detta och uppger vid intervjuer att det saknas den kompetensen i skolan och att ingen av den pedagogiska personalen fått det uppdraget av rektorn.

Elevhälsa

Skollagen anger att det ska finnas en elevhälsa för eleverna. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För medicinska, psykologiska, psykosociala ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. Enligt skollagen ska elevhälsan främst vara förebyggande och hälsofrämjande och stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. Det anges även att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund.

Elevhälsans representanter uppger att det för närvarande brister när det gäller strukturer och rutiner för elevhälsateamets arbete. Teamet träffas inte längre

regelbundet och under innevarande termin har teamet endast träffats vid ett tillfälle. Arbetet har vidare främst fokuserats på att vidta mer eller mindre akuta åtgärder på individnivå och uppdraget att som samlad elevhälsa arbeta förebyggande och hälsofrämjande därmed har fått stå tillbaka. Elevhälsans representanter beskriver också konsekvenserna av att de inte tillsammans arbetar som en samlad elevhälsa blir bland annat att informationen om elevärenden brister och att nödvändiga prioriteringar av åtgärder inte görs. Både lärare och rektorn bekräftar att elevhälsans insatser idag mest handlar om akuta och åtgärdande insatser och mer sällan om mer långsiktiga och förebyggande insatser inom exempelvis skolans värdegrundsarbete

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister när det gäller tillgången till en samlad elevhälsa som arbetar förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot målen. Det finns också brister i tillgången till personal med kompetens för att tillgodose elevernas behov av vägledning inför utbildning och yrkesval. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hudiksvalls kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 25 och 29 §§ skollagen

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Hudiksvalls kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet med omfattning och resurstillgång.

- Se till att alla elever erbjuds undervisning i den omfattning de har rätt till.

Motivering

I skollagen anges den totala undervisningstiden för varje elev i grundsärskolan. Av skollagen framgår vidare att för en elev som får sin utbildning inom en annan skolform gäller de bestämmelser som avser den ursprungliga skolformen. Rektorn för den skolenhet där eleven får sin undervisning får dock besluta om de undantag från dessa bestämmelser som krävs med hänsyn till undervisningens uppläggning. I skolförordningen finns bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden på ämnen. I skolförordningen finns bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden på ämnen.

Enligt Skolverkets allmänna råd om mottagande i särskolan (SKOLFS 2013:20) kan undantag från bestämmelserna som krävs med hänsyn till undervisningens

uppläggning t.ex. handla om antalet timmar i vissa ämnen så att man följer klassens schema.

Vid Idenors skola finns enligt rektorn en elev tillhörande grundsärskolan som är integrerad i en klass tillhörande grundskolan. Rektorn uppger att eleven inte följer den fördelning av undervisningstid som gäller för grundsärskolan utan följer den fördelning av undervisningstid som gäller för grundskolan. Rektorn uppger att beslut om undantag från bestämmelserna i skollagen saknas. Konsekvensen blir att eleven inte i alla ämnen erbjuds undervisning i den omfattning eleven har rätt till vilket också kan få konsekvenser när det gäller elevens möjligheter att uppfylla grundsärskolans kunskapskrav.

Skolinspektionens utredning visar sammanfattningsvis att alla elever inte erbjuds den undervisning i den omfattning de har rätt till. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hudiksvalls kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

7 kap. 9 §, 11 kap. 7 § skollagen, 10 kap. 2 § skolförordningen

Avstående från ingripande

Vid tillsynen har konstaterats en brist för vilka Skolinspektionen avstår från ingripande i enlighet med 26 kap. 12 § p. 2 skollagen

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat en brist när det gäller en elevs rätt till utbildning.

Motivering

I skollagen definieras undervisning som sådana målstyrda processer som under ledning av lärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande kunskaper och värden. Enligt skolförordningen ska eleverna genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Enligt skollagen får rektorn, om det finns särskilda skäl, fatta beslut om att det särskilda stödet ska ges enskilt eller i särskild undervisningsgrupp. Av förvaltningslagen framgår att beslut även

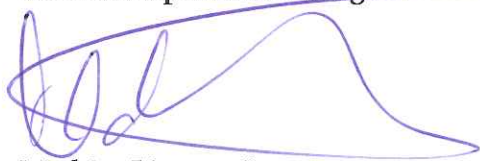
innehålla skälen till beslutet, det vill säga varför eleven ska ges särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp, enskilt eller i form av anpassad studiegång.

Vid Idenors skola finns en elev tillhörande årskurs 6 som vid tiden för tillsynsbesöket har enskild undervisning i ett rum i skolans källarlokaler. Eleven arbetar enskilt med arbetsuppgifter som tilldelats eleven av främst klassläraren. Enligt uppgift från rektorn till Skolinspektionen har eleven tillsyn under delar av dagen av läraren eller av en skolans elevassistenter. Enligt rektorn finns även en överenskommelse om att eleven ska delta i undervisningen i de praktiskt-estetiska ämnena tillsammans med eleverna tillhörande årskurs 6. Enligt eleven är all undervisning enskild. Beslut om enskild undervisning saknas liksom åtgärdsprogram där det framgår vilka behov eleven har och att elevens behov bäst tillgodoses genom enskild undervisning.

Hudiksvalls kommun har efter tillsynsbesöket meddelat Skolinspektionen att åtgärder för att rätta till bristerna omedelbart vidtagits. Åtgärdsprogram har upprättats där elevens behov av särskilt stöd framgår. Eleven har inte längre enskild undervisning och eleven får särskilt stöd utifrån sina behov.

Mot bakgrund av dessa åtgärder bedömer Skolinspektionen att huvudmannen vidtagit nödvändig rättelse. Skolinspektionen avstår därför från ingripande i denna del i enlighet med 26 kap. 12 § p. 2 skollagen.

På Skolinspektionens vägnar

Mathias Ljungström
Beslutsfattare

Sigbritt Gålnander
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.